

Legal Horizons

Journal homepage: <https://legalhorizons.com.ua/en>

Legal Horizons, 14(2), 23-30

UDC 343.241

DOI: 10.21272/legalhorizons.2021.i14.p23

The Principle of Inevitability of Punishment in the Functioning of the Supreme Anti-Corruption Court of Ukraine

Dmytro V. Maletov*

Sumy State University
40007, 2 Rymyski-Korsakov Str., Sumy, Ukraine

Article's History:

Submitted: 27.02.2021

Revised: 30.03.2021

Accepted: 15.04.2021

Abstract

This study investigates the principle of inevitability of punishment in terms of the functioning of the Supreme Anti-Corruption Court in Ukraine. The author established that the principle of inevitability of responsibility historically originates from the understanding of the need to take responsibility for one's actions. The study revealed that the principle of inevitability of punishment comprises two elements: positive and negative. The lawful conduct of a person, which lies in the conscious observance of the current legislation, is a positive aspect of legal liability. The negative aspect of the principle of inevitability of legal liability manifests itself in the prosecution of persons who have committed unlawful acts. The author analysed the essence of the principle of inevitability of responsibility as a fundamental idea of the need to punish the guilty person. The study investigated the necessity of applying the principle of inevitability of punishment in the aspect of anti-corruption is investigated and placed an emphasis on the importance of its preventive effect on potential corruption offences. The author addressed the legislatively established provisions of substantive and procedural law that provide additional means to ensure the severity of punishment for corruption and related offences, which are in the jurisdiction of the Supreme Anti-Corruption Court. Such additional means include a ban on the use of "preferential institutions" of criminal law. The author concluded that a harsher punishment does not always lead to an increase in the practical implementation of the principle of inevitability of punishment. First and foremost, due exercise of the powers of a judge, which constitutes a component of the serving anti-corruption justice, influences the inevitability of punishment in the activities of the Supreme Anti-Corruption Court of Ukraine. It also includes high-quality rule-making concerning the creation of substantive and procedural rules of legal liability for corruption offences. Another component is the effective interaction of the court with pre-trial and other state bodies. The study found that the key to the inevitability of punishment is to make an informed decision in compliance with all principles of justice

Keywords: legal responsibility, legal regulation, principle of justice, corruption offences, anti-corruption

Suggested Citation:

Maletov, D.V. (2021). The principle of inevitability of punishment in the functioning of the Supreme Anti-Corruption Court of Ukraine. *Legal Horizons*, 14(2), 23-30.

Copyright © The Author(s). This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License 4.0 (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>)

*Corresponding author

Принцип невідворотності покарання в аспекті функціонування Вищого антикорупційного суду України

Дмитро Володимирович Малетов

Сумський державний університет
40007, вул. Римського-Корсакова, 2, м. Суми, Україна

Анотація

Стаття присвячена дослідженню принципу невідворотності покарання в аспекті функціонування Вищого антикорупційного суду в Україні. Встановлено, що принцип невідворотності відповідальності має історичне походження від розуміння необхідності несення відповідальності людини за свої вчинки. Було досліджено, що принцип невідворотності покарання складається з двох елементів: позитивного та негативного. Правомірна поведінка особи, яка полягає у свідомому дотриманні чинного законодавства є позитивною стороною юридичної відповідальності. Негативна сторона принципу невідворотності юридичної відповідальності виявляється у притягненні до покарання осіб, котрі скоїли протиправні діяння. Проаналізована сутність принципу невідворотності відповідальності як фундаментальної ідеї необхідності понесення винною особою покарання. Досліджено необхідність застосування принципу невідворотності покарання в аспекті протидії корупції та підкреслено значення його превентивного ефекту щодо потенційних корупційних правопорушень. Акцентована увага на тому, що законодавчо були закладені норми матеріального та процесуального права, які забезпечують додаткові засоби забезпечення жорстокості покарання за корупційні та пов'язані з ними правопорушення, підсудні Вищому антикорупційному суду. До таких додаткових засобів належить заборона застосування «пільгових інститутів» кримінального права. Зроблено висновок, що посилення відповідальності незавжди призводить до збільшення практичної реалізації принципу невідворотності покарання. Насамперед, на забезпечення невідворотності покарання в діяльності Вищого антикорупційного суду України впливає належність здійснення повноважень судді, що є складовою здійснення антикорупційного правосуддя. Також вона включає якісну нормотворчу роботу законодавця щодо створення матеріальних і процесуальних норм юридичної відповідальності за корупційні правопорушення. Ще одним складовим елементом є ефективна взаємодія суду з досудовими та іншими державними органами. З'ясовано, що ключовим у невідворотності покарання є винесення обґрунтованого рішення з дотриманням усіх принципів правосудності

Ключові слова: юридична відповідальність, правове регулювання, принцип правосудності, корупційні правопорушення, протидія корупції

Постановка проблеми

Проблема дуальності покарання в контексті скоєння вчинку та несення відповідальності за свої діяння залишається актуальною вже тривалий час. Насамперед, це пов'язано з пошуком нових методів упорядкування соціальних відносин та підтримання балансу в соціумі відповідно до нових соціокультурних умов. Зрештою, розвиток окремих сфер суспільних відносин, політичної та економічної зокрема, зумовили використання покарання з метою запобігання корупції. У цьому контексті дієвість антикорупційних заходів визначалась відповідно до двох принципів, таких як посилення жорстокості юридичної відповідальності та забезпечення її невідворотності. Так чи інакше, в Україні проводилися антикорупційні реформи, суть яких полягала у скасуванні пом'якшень, які можуть застосовуватися під час винесення покарання за корупційні правопорушення підслідні Вищому антикорупційному суду. Однак, попри це, рівень корупції в Україні залишається на досить високому рівні, що, зі свого

боку, ставить від сумнів дієвість принципу посилення жорстокості юридичної відповідальності. Як наслідок, виникає потреба у розгляді дієвості принципу забезпечення невідворотності покарання, що, власне, й передбачає наукове дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Варто розпочати з того, що питання невідворотності покарання в плані його історичного та функціонального аналізу досліджували такі науковці, як: А.А. Корнієнко [1; 2], В.К. Гришук [3], А. Шевченко [4], О.А. Шевченко [5], С. Курінний [6], П. Богуцький [7], С.В. Кудін [8], В.Г. Фатхутдінов [9]. Так, наприклад, С.В. Кудін розглядав становлення покарання у контексті історичної ретроспективи українського права [8]. Зі свого боку, В.Г. Фатхутдінов займався дослідженням окремих аспектів «публічного порядку» в контексті поняття покарання [9]. Водночас, принцип невідворотності покарання як складовий елемент протидії корупції досліджували такі вчені: О. Величко [10],

В.А. Пустовіт [11], О.М. Атаманов [12], Г.В. Войтов [13], Т.А. Шевчук [14], О.М. Брисковська [15], С.І. Сімакова [16], В.О. Іващенко [17], М.І. Хавронюк [18], А. Слюсар [19], А.С. Габуда [20], М. Костецький [21], В.В. Михайленко [22]. Наприклад, Т.А. Шевчук у своїх дослідженнях зосереджувала увагу на науковому забезпеченні протидії корупції та толерантному ставленні до корупції, що, зі свого боку, зумовлює сприйняття феномену корупції як норми [14].

Мета дослідження

Метою статті є аналіз та обґрунтування дієвості антикорупційних заходів на основі принципу забезпечення невідворотності несення юридичної відповідальності за скоєні злочини.

Виклад основного матеріалу

Споконвічна проблематика поведінкового вибору та прийняття його результатів виникла разом із самосвідомістю людини, а згодом модернізувалася відповідно до розвитку суспільства, держави та права. Не останнє місце в цьому займала філософія відповідальності особистості за власні вчинки. Важлива роль у міфічності ідеї невідворотності покарання була відведена релігійним уявленням. Прикладом цього можуть бути формування таких релігійних переконань як уявлення щодо чистилища, карми, або іншого божественного фатуму залежно від віросповідання. Головна ідея полягала в тому, що особистість має свободу волі обирати свій варіант поведінки й залежно від цього чекати настання відповідних наслідків. Варіанти та мотивації поведінки змінювались відповідно до епохи, рівня правової культури, пануючого світогляду та правосвідомості. Незалежно від динамічності змін варіантів поведінки, А.А. Корнієнко у своєму дослідженні, зміг виявити ґрунтовну, незмінну у часі, правову конструкцію, яка полягає у невідворотності настання наслідків: позитивних – за активну правомірну поведінку та негативних – за протиправну, небажану поведінку [1]. Зрештою, за словами автора, відповідно до правової конструкції, відповідальність за свої дії має подвійну природу: позитивна сторона її полягає у свідомому дотриманні вимог норм права, що і є правомірною поведінкою особи. Негативна відповідальність їхнього порушення, виявляється у покаранні винних за скоєні протиправні діяння. Невідворотне застосування примусових заходів негативної відповідальності має забезпечити належну реалізацію дотримання позитивної поведінки людей у суспільстві [1].

Водночас, на думку В.К. Грищук, першим у науковій сфері сформував принцип невідворотності покарання італійський юрист та публіцист Чезаре Беккарія [3]. Відповідно до висунутої ним теорії, нежорстокість мала вирішальну роль забезпечення дієвості покарання, а його невідворотність. Сила морального усвідомлення невідворотності покарання здатна вчинити вирішальний вплив на свідомість

порушника, що спричинить превентивний ефект запобігання скоєнню правопорушень [3].

Сутність принципу невідворотності юридичної відповідальності полягає у забезпеченні ефективності впливу норм закону на поведінку людини, а також у неминучому настанні юридичної відповідальності за його порушення. Розуміння принципу невідворотності покарання має починатися з розкриття дуалістичної природи юридичної відповідальності. Як вже було зазначено, його дуальність полягає в наявності позитивної та негативної форм реалізації покарання. Позитивну форму реалізації юридичної відповідальності прийнято розглядати як спосіб забезпечення юридичного обов'язку суб'єктів права реалізовувати положення правових норм, що зовні виявляється в їхній законній поведінці, яка встановлюється та заохочується державою. Негативний – як спосіб законодавчого забезпечення необхідності виконання злочинцем зобов'язань щодо позбавлення його певних соціальних благ у зв'язку із застосуванням примусових заходів негативного впливу. Зміст принципу невідворотності юридичної відповідальності полягає у:

- забезпеченні ефективності права;
- ефективності його впливу на поведінку суб'єктів правовідносин;
- ефективності впровадження інституту юридичної відповідальності в механізмі правового регулювання;
- створенні гарантій реалізації суб'єктивних прав та юридичних обов'язків;
- забезпеченні захисту гарантованих прав і свобод людини та громадянина;
- втіленні ідеалів моделі справедливості.

Основними необхідними складовими вимогами принципу невідворотності юридичної відповідальності, що формують його зміст, є:

- неминучість виконання суб'єктами правовідносин покладених на них юридичних обов'язків;
- безпосередньо наявність самої юридичної відповідальності, що полягає у поєднанні переконання та примусу, спрямованого на забезпечення належного виконання юридичних обов'язків;
- обов'язковість дотримання реалізації позитивних і негативних форм юридичної відповідальності;
- забезпечення неминучого виконання юридичних зобов'язань завдяки чіткому правовому регулюванню та суворому контролю з боку держави [4].

Заразом, принцип невідворотності юридичної відповідальності має на меті забезпечити якість процесу впровадження заходів юридичної відповідальності. Він спрямовує діяльність суб'єктів, що реалізують юридичну відповідальність, тому що є кінцевою метою діяльності правоохоронних органів. Водночас, реалізація принципу невідворотності покарання є критерієм оцінки системи органів правопорядку, так як його недотримання тягне за собою несприятливі репутаційні збитки та підриває довіру суспільства. Потрібно підкреслити, що принцип

невідворотності покарання перебуває в тісному взаємозв'язку з іншими принципами юридичної відповідальності. Як наслідок, він має здійснюватися з урахуванням взаємодії з іншими складовими елементами взаємопов'язаної системи, наприклад, із забезпеченням дотримання принципу законності [2].

Треба наголосити, що принцип невідворотності відповідальності, як спеціальний принцип кримінального права, настає тільки за умови відсутності законних підстав звільнення від кримінальної відповідальності особи, котра вчинила злочин та має отримати відповідне кримінальне покарання [5]. Заразом, кримінально-правова доктрина може виділити існування двох форм превенції: загальної та спеціальної. Спеціальна форма має вплив на правопорушника, виховуючи в ньому усвідомлення, що за карне діяння обов'язково має настати відповідне покарання. Загальна – формує суспільне усвідомлення невідворотності покарання за скоєння злочину [6].

Що стосується корупції, то вияв суспільної нетерпимості до неї має приймати юридичну форму невідворотності відповідальності за корупційні правопорушення. Водночас, на практиці підтверджується загальновідомий факт, що не тяжкість покарання, а його невідворотність є найбільшим антикорупційним запобіжником у будь-якій сфері суспільних правовідносин. Так чи інакше, забезпечення невідворотності покарання за корупційні правопорушення, на рівні з іншими завданнями антикорупційної політики, такими як формування суспільного несприйняття корупції, реформування судів та правоохоронних органів, є вкрай необхідними складовими успішної побудови правової держави. Виконання цих завдань разом з забезпеченням належного фінансування заробітного фонду для посад з високими корупційним ризиком, допоможе утворити більш якісну державну службу в країні [10]. Як бачимо, впровадження у практику принципу невідворотності покарання є надважливим для правовідносин, тому що відсутність механізму його реалізації призводить до неефективності всіх інших антикорупційних заходів [11]. Водночас, вважається, що ключовими мають бути кількісні показники саме доведених до судового рішення всіх кримінальних проваджень щодо осіб, які причетні до корупційних правопорушень. Ці показники допоможуть оцінити впровадження принципу невідворотності покарання в практичній площині, що стане своєрідним запобіжником у боротьбі з корупцією [12].

Невідворотність юридичної відповідальності за протиправно-корупційну поведінку також проявляється з одного боку, обов'язковим настанням покарання винної особи, що вчинила корупційне

діяння. З іншого боку – як покладений на державу обов'язок щодо виявлення та належної реакції на факт корупційної поведінки. Така належна реакція держави і знаходить відображення в притягненні правопорушника до встановленої юридичної відповідальності [13]. У своїй окремій думці¹, суддя Конституційного Суду України, С.В. Шевчук наводить доводи, щодо існування у Конституції України антикорупційного принципу, який є похідним з її положень. Під такою складовою антикорупційного принципу Конституції, як «ефективність», С.В. Шевчук розуміє невідворотність покарання за корупційні злочини, в яке закладене розуміння того, що антикорупційні заходи не мають бути фікцією, а мають досягати своєї мети, особливо в аспекті кримінально-правових заходів боротьби з корупцією².

Навіть найдосконаліше написане законодавство є безуспішним без його виконання. Звичайна зміна законодавцем нормативних положень не призведе до очікуваного ефекту. Саморегулювання суспільних відносин не відбудеться лише тому, що законодавчо було закріплені норми поведінки осіб. Саме для цього існують санкції статті та настання юридичного покарання, зокрема й за корупційні прояви. Відповідальність та його невідворотність, змінює сприйняття та саму поведінку потенційних правопорушників [15]. Якщо до правопорушника, після скоєння корупційного злочину, не застосовувалась справедлива юридична відповідальність, це призводить до формування внутрішнього відчуття безкарності, що, зі свого боку, мотивує його до наступних, можливо більш суспільно небезпечних, корупційних правопорушень [16]. Зрештою, ця теза підтверджується існуванням принципу *«impunitas semper ad deteriora invitata»*, суть якого полягає в тому, що здійснення більш тяжких злочинів є наслідком безкарності. Так, за відсутності чи неповної реалізації принципу невідворотності покарання й підриваються основи правової держави, що, зі свого боку, спонукає до розвитку таких негативних явищ як корупція. Ця безкарність виникає з неспроможності органів судової влади виносити правосудні рішення зі справедливою мірою покарання [7]. Саме тому, стримуючий антикорупційний чинник, який проявляється із забезпечення безпристрасного розгляду правопорушень у сфері корупції з логічним закінченням у формі притягнення до кримінальної відповідальності винних осіб, має бути пріоритетним завданням держави [17].

Варто зазначити, що в сучасній юридичній науці виділяють три чинники невідворотності відповідальності за вчинення корупційних та інших пов'язаних з нею правопорушень:

¹Окрема думка судді Конституційного Суду України Шевчука С.В. стосовно Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 59 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) статті 368-2 Кримінального кодексу України від 26 лютого 2019 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/nh01d710-19#Text> (дата звернення: 10.01.2021).

²Там же, 2019.

1. Наявність системи норм, що є законодавчою базою для юридичної відповідальності за корупційні правопорушення. Ця нормативно-правова система включає норми матеріального та процесуального права, фахові закони, які регулюють порядок функціонування антикорупційних органів та безпосередньо положення щодо юридичної відповідальності за корупцію.

2. Встановлені ефективні механізми виявлення й розслідування корупційних правопорушень. До зазначених механізмів можливо віднести функціонування спеціалізованих органів правопорядку, таких як Національне антикорупційне бюро та Спеціалізована антикорупційна прокуратура.

3. Забезпечення об'єктивного розгляду корупційних проваджень із винесенням правосудного рішення, що дає можливість, у випадку доведення вини особи, призначити справедливе покарання. З цією метою й створювався Вищий антикорупційний суд України [18].

Потужна, професійна та незалежна судова системи є базовим підґрунтям і гарантією побудови правової держави. Як наслідок, судові органи мають одночасно виконувати два завдання: по-перше, гарантувати відповідне застосування нормативно-правових актів й слугувати запобіжником від потенційного свавілля державних органів влади, та, по-друге, забезпечувати дотримання принципу невідворотності покарання [19]. Неспроможність судових органів розглядати в розумні строки кримінальні провадження щодо корупційних та пов'язаних з ними правопорушень, а також виносити адекватні покарання щодо них, призвела до розбалансованості системи правосуддя, що ускладнило реалізацію принципу невідворотності покарання на практиці. Відповідна ситуація спричиняла відчутні у суспільстві настрої, які проявлялися у втраті авторитетності держави, закону та влади у очах пересічного громадянина [20]. Результатом проведених антикорупційних реформ в Україні став новоутворений Вищий антикорупційний суд (ВАКС), який зайняв місце кінцевої ланки у ланцюгу спеціалізованих на протидії корупції органів. Разом з дискреційними повноваженнями на ВАКС був покладений великий тягар громадського очікування щодо його спроможності забезпечення невідворотності покарання за корупційні злочини. Суспільство чекало на пропорційні санкції за корупційні правопорушення та невідворотності їхнього настання [21].

Як відомо, в основі кримінального права і кримінального процесу, зокрема й щодо корупційних правопорушень, знаходиться ідея настання негативних наслідків для правопорушника на підставі встановленої процедури та відповідно до скоєного суспільно-небезпечного протиправного діяння. Відповідно до зазначеного, високі демократичні правові стандарти, що віддзеркалюють завдання кримінального провадження та принцип невідворотності юридичної відповідальності, мають співіснувати

та успішно реалізуватися в практичній діяльності Вищого антикорупційного суду України.

У діяльності Вищого антикорупційного суду України, існують певні обмеження щодо використання норм матеріального права. Насамперед, ці обмеження, встановлені законодавцем, стосуються неможливості застосування суддею антикорупційного суду так званих «пільгових інститутів» кримінального провадження. Наприклад, у справах підсудних Вищому антикорупційному суду не можуть бути застосовані положення щодо звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку із дійовим каяттям, примиренням з потерпілим, передачею на поруки, зміною обстановки, звільнення від покарання з урахуванням бездоганної поведінки і сумлінного ставлення до праці, щодо призначення більш м'якого покарання, ніж передбачено законом, щодо умовно-дострокового звільнення від відбування покарання та інші. Ці зазначені обмеження роблять інститут відповідальності за корупційні правопорушення більш жорстоким. З вищенаведеного можемо зробити висновок, що збільшення жорстокості за корупційні правопорушення не є гарантією подолання корупції. Вважаємо, що більш важливою є реалізаційна спроможність антикорупційного суду застосувати принцип невідворотності покарання на практиці. Водночас, погоджуємось з думкою В.В. Михайленко, що ефективній діяльності Вищого антикорупційного суду, яка має виражатися в забезпеченні невідворотності покарання, мають сприяти чинники, такі як:

- чітке та якісне законодавство, особливо в частині визначення підсудності злочинів ВАКС;
- якісна нормативно-правова база, яка визначає злочинність і караність корупційних діянь;
- беззаперечне дотримання засад кримінального процесу під час досудового і судового провадження;
- належна правова процедура для всіх учасників кримінального провадження;
- дотримання встановлених процедур проведення слідчих і негласних розшукових дій уповноваженими суб'єктами;
- законність процесуальних дій слідчого судді та інших уповноважених суб'єктів досудового розслідування;
- ефективність проведення досудового розслідування;
- якість наданих суду доказів та супутніх матеріалів у процесі підтримання публічного обвинувачення;
- безперервність судового розгляду;
- незмінність складу суду;
- налагоджена взаємодія з іншими державними органами (зокрема, й в питаннях передачі активів Агентству з розшуку та менеджменту активів);
- забезпечення можливості активної реалізації права на захист, що надає легітимності судовому рішення;
- обґрунтованість і вмотивованість судових рішень [22].

Висновки

Підсумовуючи вищенаведене, можемо стверджувати, що дотримання принципу невідворотності покарання одночасно є необхідним чинником подолання корупції та ґрунтовним елементом антикорупційної політики. Принцип невідворотності покарання у діяльності Вищого антикорупційного суду України проявляється через належне здійснення правосуддя судом у межах своєї підсудності за визначеним колом корупційних та пов'язаних з ними правопорушень. Належність здійснення правосуддя залежить від належності здійснення процесуальних прав і обов'язків суддею. Однак, реалізація принципу невідворотності покарання є набагато ширшою за якісне виконання дискреційних повноважень покладених

на суддів Вищого антикорупційного суду. Вона починається з якісної роботи законодавчих органів влади щодо створення матеріальних та процесуальних норм, що в майбутньому будуть застосовуватися під час притягнення особи за корупційні правопорушення, закінчуючи ефективністю взаємодії органів досудового розслідування та підтриманням обвинувачення у суді. Водночас, принцип невідворотності покарання в діяльності Вищого антикорупційного суду має включати дотримання інших принципів, таких як законність та верховенство права, що зробить рішення щодо винесеного покарання правосудним та законним, та, як наслідок, зменшить ризик його оскарження.

Список використаних джерел

- [1] Корнієнко А.А. Принцип невідворотності юридичної відповідальності: історичний екскурс. *Юридичний вісник*. 2012. № 4(25). С. 25–29.
- [2] Корнієнко А.А. Принцип невідворотності юридичної відповідальності: структурно-функціональний аналіз. *Право і суспільство*. 2012. № 5. С. 21–24.
- [3] Гришук В.К. Кримінально-правові погляди Чезаре Беккарія: злочин і покарання. *Про злочини та покарання: еволюція кримінально-правової доктрини: матеріали наук.-практ. конф. з міжнар. участю* (м. Одеса, 13 червня 2014 р.). Одеса: Юридична література, 2014. С. 38–43.
- [4] The principle of inevitability and the institution of exemption from legal liability: Aspects of the relationship / A.Yu. Shevchenko et al. *Revista Género E Interdisciplinaridade*. 2021. Vol. 2, No. 01. P. 153–175.
- [5] Шевченко О.А. Поняття принципу невідворотності кримінальної відповідальності. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2012. № 3. С. 460–468.
- [6] Курінний С. Кримінальне садівництво або де ж такі посадки? URL: <https://ti-ukraine.org/blogs/kryminalne-sadivnytstvo-abo-de-zh-taky-posadky/> (дата звернення: 10.01.2021).
- [7] Богущкий П. Невідворотність покарання в українському праві. URL: https://ukrainepravo.com/editor_column/donum-auctoris/nevidvorotnist-pokarannya-v-ukrayinskomu-pravi/ (дата звернення: 10.01.2021).
- [8] Кудін С.В., Шевченко А.Є. Історія держави і права України: навч.-метод. посіб. Вінниця: ТОВ «Твори», 2020. 688 с.
- [9] Фатхутдінов В.Г. Взаємодія національної поліції з недержавними суб'єктами щодо забезпечення громадської безпеки. *Актуальні проблеми держави і права*. 2018. Вип. 80. С. 174–179.
- [10] Величко О. Велика корупція: як Україні подолати схеми та хабарництво. URL: <https://rpr.org.ua/news/velyka-koruptsiia-iak-ukraini-podolaty-skhemu-ta-khabarnytstvo/> (дата звернення: 10.01.2021).
- [11] Пустовіт В.А. Проблеми протидії корупції в Україні. *Реалізація державної антикорупційної політики в міжнародному вимірі: матеріали наук.-практ. конф. з міжнар. участю* (м. Київ, 9–10 грудня 2020 р.). Київ: НАВС, 2020. Ч. 2. С. 211–213.
- [12] Атаманов О.М. Проблемні питання реалізації принципу невідворотності покарання за корупційні кримінальні правопорушення в умовах сучасного законодавства. *Реалізація державної антикорупційної політики в міжнародному вимірі: матеріали наук.-практ. конф. з міжнар. участю* (м. Київ, 12 грудня 2019 р.). Київ: НАВС, 2019. Ч. 2. С. 334–337.
- [13] Войтов Г.В. Адміністративно-правові засади запобігання корупції в органах і установах виконання кримінальних покарань України: дис. ... докт. філософії: 12.00.07 / Одеський державний університет внутрішніх справ. Одеса, 2021. 259 с.
- [14] Шевчук Т.А. Наукове забезпечення протидії корупції. *Кримінально-правові та кримінологічні засади протидії корупції: матеріали наук.-практ. конф. з міжнар. участю* (м. Харків, 31 березня 2017 р.). Харків: ХНУВС, 2017. С. 215–216.
- [15] Брисковська О.М. Досвід розвинених зарубіжних країн у протидії корупції. *Реалізація державної антикорупційної політики в міжнародному вимірі: матеріали наук.-практ. конф. з міжнар. участю* (м. Київ, 9–10 грудня 2020 р.). Київ: НАВС, 2020. Ч. 2. С. 46–48.
- [16] Сімакова С.І. Філософсько-правова характеристика осіб, що вчиняють корупційні кримінальні правопорушення. *Філософські, методологічні та психологічні проблеми права: матеріали наук.-теор. конф.* (м. Київ, 26 листопада 2020 р.). Київ: НАВС, 2020. С. 260–262.

- [17] Іващенко В.О. Невідворотність відповідальності за корупційні злочини. *Реалізація державної антикорупційної політики в міжнародному вимірі*: матеріали наук.-практ. конф. з міжнар. участю (м. Київ, 12 грудня 2019 р.). Київ: НАВС, 2019. Ч. 2. С. 120–123.
- [18] Запобігання корупції: методичні рекомендації для місцевих активістів / за ред. М.І. Хавронюка. Київ: ФОП Москаленко О.М., 2017. 243 с.
- [19] Слюсар А. Антикорупційний суд в Україні: передумови утворення та гарантії ефективності. URL: <https://ti-ukraine.org/news/2175/> (дата звернення: 10.01.2021).
- [20] Габуда А.С. Невідворотність покарання в механізмі протидії корупції. *Теорія і практика правознавства*. 2019. № 2(16). URL: <http://tlaw.nlu.edu.ua/article/download/186106/185900> (дата звернення: 10.01.2021).
- [21] Костецький М. Чому важливі антикорупційні суди. URL: <https://biz.nv.ua/ukr/experts/chomu-ekonomichno-vazhливо-mati-antikoruptionsijni-sudi-2008723.html> (дата звернення: 10.01.2021).
- [22] Михайленко В. Процесуальні і правові особливості здійснення правосуддя Вищим антикорупційним судом. URL: <https://sud.ua/ru/news/blog/147964-protse-sualni-i-pravovi-osoblivosti-zdiysnennya-pravosuddya-vischim-antikoruptionsynim-sudom> (дата звернення: 10.01.2021).

References

- [1] Kornienko, A.A. (2012). Principle of inevitable legal responsibility: Historical excursus. *Law Herald*, 4(25), 25-29.
- [2] Kornienko, A.A. (2012). Principle of inevitable legal responsibility: Structural and functional analysis. *Law and Society*, 5, 21-24.
- [3] Hryshchuk, V.K. (2014). Cesare Beccaria's criminal law views: Crime and punishment. In *On crimes and punishments: The evolution of criminal law doctrine: Materials of the scientific and practical conference with international participation* (pp. 38-43). Odesa: Yurydychna literatura.
- [4] Shevchenko, A.Ye., Kudin, S.V., Loshchykhin, O.M., & Fatkhutdinov, V.H. (2021). The principle of inevitability and the institution of exemption from legal liability: Aspects of the relationship. *Revista Gênero E Interdisciplinaridade*, 2(01), 153-175.
- [5] Shevchenko, O.A. (2012). The concept of the principle of inevitability of criminal liability. *Scientific Bulletin of the Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs*, 3, 460-468.
- [6] Kurinnyi, S. (2020). *Criminal gardening or where to plant?* Retrieved from <https://ti-ukraine.org/blogs/kryminalne-sadivnytstvo-abo-de-zh-taky-posadky/>.
- [7] Bohutskyi, P. (2018). The inevitability of punishment in Ukrainian law. Retrieved from https://ukrainepravo.com/editor_column/donum-auctoris/nevidvorotnist-pokarannya-v-ukrayinskomu-pravi/.
- [8] Kudin, S.V., & Shevchenko, A.Ye. (2020). *History of the state and law of Ukraine*. Vinnytsia: TOV "Tvory".
- [9] Fatkhutdinov, V.H. (2018). The interaction of the National Police with non-state actors on public safety. *Current Problems of State and Law*, 80, 174-179.
- [10] Veluchko, O. (2020). *Big corruption: How Ukraine can overcome schemes and bribery*. Retrieved from <https://rpr.org.ua/news/velyka-koruptionsiia-iak-ukraini-podolaty-skhemy-ta-khabarnytstvo/>.
- [11] Pustovit, V.A. (2020). Problems of combating corruption in Ukraine. In *Implementation of state anti-corruption policy in the international dimension: Materials of the scientific and practical conference with international participation* (pp. 211-213). Kyiv: NAIF.
- [12] Atamanov, O.M. (2019). Problematic issues of implementation of the principle of inevitability of punishment for corruption criminal offenses in the conditions of modern legislation. In *Implementation of state anti-corruption policy in the international dimension: materials of the scientific and practical conference with international participation* (pp. 334-337). Kyiv: NAIF.
- [13] Voitov, H.V. (2021). *Administrative and legal bases of prevention of corruption in bodies and establishments of execution of criminal punishments of Ukraine* (Doctoral dissertation, Odesa State University of Internal Affairs, Odesa, Ukraine).
- [14] Shevchuk, T.A. (2017). Scientific support of anti-corruption. In *Criminal law and criminological principles of anti-corruption: materials of the scientific and practical conference with international participation* (pp. 215-216). Kharkiv: KhNUIA.
- [15] Bryskovska, O.M. (2020). Experience of developed foreign countries in combating corruption. In *Implementation of state anti-corruption policy in the international dimension: Materials of the scientific and practical conference with international participation* (pp. 46-48). Kyiv: NAIF.
- [16] Simakova, S.I. (2020). Philosophical and legal characteristics of persons committing corruption offenses. In *Philosophical, methodological and psychological problems of law: Materials of the scientific and theoretical conference* (pp. 260-262). Kyiv: NAIF.

- [17] Ivashchenko, V.O. (2019). Inevitability of responsibility for corruption crimes. In *Implementation of state anti-corruption policy in the international dimension: Materials of the scientific and practical conference with international participation* (pp. 120-123). Kyiv: NAIF.
- [18] Khavroniuk, M.I. (Ed.). (2017). *Preventing corruption*. Kyiv: FOP Moskalenko O.M.
- [19] Sliusar, A. (2017). *Anti-corruption court in Ukraine: Preconditions of formation and guarantees of efficiency*. Retrieved from <https://ti-ukraine.org/news/2175/>.
- [20] Habuda, A.S. (2019). The inevitability of punishment in the mechanism of combating corruption. *Theory and Practice of Jurisprudence*, 2(16). Retrieved from <http://tlaw.nlu.edu.ua/article/download/186106/185900>.
- [21] Kostetskyi, M. (2017). *Why anti-corruption courts are important*. Retrieved from <https://biz.nv.ua/ukr/experts/chomu-ekonomichno-vazhlivo-mati-antikoruptionsijni-sudi-2008723.html>.
- [22] Mykhailenko, V. (2019). *Procedural and legal features of the administration of justice by the Supreme Anti-Corruption Court*. Retrieved from <https://sud.ua/ru/news/blog/147964-protseualni-i-pravovi-osoblivosti-zdiysnennya-pravosuddya-vischim-antikoruptionsynim-sudom>.